

PRILOGA PVG-VIII/5

## **METODE ZA VZPOSTAVITEV MREŽE STALNIH OPAZOVALNIH PLOSKEV ZA INTENZIVNO SPREMLJANJE STANJA GOZDNIH EKOSISTEMOV**

### **1. Splošna določila**

Namen programa intenzivnega spremljanja gozdnih ekosistemov je vzpostaviti mrežo stalnih opazovalnih ploskev z zbiranje podatkov z intenzivnim spremljanjem stanja.

Cilji programa so naslednji:

- izvajanje intenzivnega in stalnega spremljanja gozdnih ekosistemov glede na poškodbe, ki jih povzročajo onesnažen zrak in drugi dejavniki, ki vplivajo na stanje gozda,
- poglobiti razumevanje vzročno-posledičnih povezav med spremembami v gozdnem ekosistemu in dejavniki, ki nanj vplivajo, zlasti onesnažen zrak. Pri tem se osredotočimo na posamezno lokacijo, na kateri izvajamo različne meritve in monitoring gozdnega ekosistema ter njegovih komponent,
- pridobiti ustrezne podatke o evoluciji številnih gozdnih ekosistemov na območju EU.

### **2. Vzpostavitev mreže stalnih opazovalnih ploskev**

#### **2.1 Izbira ploskev**

Izbere se zadostno število stalnih opazovalnih ploskev. Število ploskev naj praviloma ne bi preseglo 20% ploskev 16x16 km mreže za spremljanje stanja gozdov. V primeru malega števila ploskev evropske 16x16 km mreže se lahko izbere večje število stalnih opazovalnih ploskev za 2. raven, vendar ne več kot 15.

Pri izbiri ploskev se mora upoštevati naslednja merila:

- lokacija ploskve naj bi se izbrala tako, da so zastopane pomembnejše drevesne vrste in bolj razširjene rastiščne razmere v posamezni državi,
- ploskev naj bo velika vsaj 0,25 ha, izmerjeno na horizontalni ravnini,
- da bo vpliv dejavnosti v bližnji okolici na opazovalno ploskev minimalen, naj bodo ploskve obdane z zaščitnim pasom. Širina tega pasu je odvisna od tipa in starosti gozda. V primeru enomernih razmer na ploskvi in v njeni okolici glede na višino in starostno strukturo sestoja, je lahko širina zaščitnega pasu od 5 do 10 m. Če so ploskve izbrane v gozdnih sestojih z raznomerno strukturo, glede na drevesne vrste in starost, se zaščitni pas razširi do petkratne potencialne zgornje višine gozda na ploskvi,
- ker so ploskve namenjene dolgotrajnemu spremljanju stanja, morajo biti njihova oglišča in/ali robovi trajno in jasno označena; prav tako moramo trajno in vidno oštevilčiti vsa drevesa na ploskvi,
- ploskve morajo biti vedno lahko dostopne; omejitev glede dostopa in vzorčenja naj ne bi bilo,
- nobenih razlik ne bi smelo biti v načinu gospodarjenja s ploskvijo, njenim zaščitnim pasom in okoliškim gozdom (to pomeni, da so načini gospodarjenja

z gozdom primerljivi, odstopanja zaradi izvajanja spremljanja stanja, pa naj bi bila čim manjša),

- izogniti se je treba neposrednemu onesnaževanju iz znanih lokalnih virov. Ploskve naj ne bi bile v neposredni bližini kmetij, glavnih cest ali industrijskih obratov, ki onesnažujejo,
- na ploskvi ali blizu nje naj bi bilo na voljo zadostno število dreves za vzorčenje,
- ploskev in zaščitni pas naj bi bila čim bolj enotna glede na vrsto in mešanost drevesnih vrst, starostno strukturo, strukturo tal in naklon,
- ploskve naj bodo dovolj oddaljene od gozdnega roba.

Priporoča se, da se izberejo ploskve, ki so se zadnja leta spremljala v okviru pravilnika o varstvu gozdov ali drugih podobnih programov. Kadar izbiramo dodatne ploskve, je priporočljivo, da le te ležijo v bližini ploskev evropske 16x16 km mreže oz. Tako, da lahko stanje na ploskvah navezujemo tudi informacije iz drugih virov (npr. meteorološke postaje).

## 2.2 Postavitev in dokumentiranje ploskve

Vsaka postavljena ploskev mora biti natančno popisana. Osnovni podatki morajo biti popisani in posredovani ministrstvu pristojnemu za gozdarstvo. Natančen popis ploskve zajema naslednje podatke: točno lokacijo ploskve, skico ploskve, ki prikazuje stalne označbe oglišč in/ali robov, oznake na ploskvah, število dreves na ploskvi in ostale pomembne trajne elemente na ploskvi ali v njeni bližnji okolici (npr. ceste, reke...). Kasneje v to skico vrišemo tudi natančne lokacije vzorčnih mest (npr. pedološki profili).

## 2.3 Določitev podploskev

Načeloma je treba vsa drevesa na ploskvi vključiti v vzorec za ocenjevanje dreves (npr. popis osutosti krošenj, ocena prirastka). V primeru, da je na ploskvi veliko dreves (npr. sestoji z tesnim sklepom) lahko za popise določimo podploskev. Ob postavitvi naj bo podploskev dovolj velika, da bodo zanesljive ocene dejanskega stanja sestoja, možne vsaj 20 let, po možnosti pa za celotno življenjsko dobo sestoja. V tem obdobju naj bi bilo na podploskvi vsaj 20 dreves.

## 2.4 Splošne informacije o vsaki ploskvi

Na vsaki stalni opazovalni ploskvi za intenzivno spremljanje stanja moramo med postavitvijo in ob prvem popisu navesti naslednje splošne informacije:

	Postavitev	Prvi popis
Popisni šifrant	Država Številka opazovalne ploskve Dejanska zemljepisna širina in dolžina	
Podatki o legi Ploskve	Nadmorska višina Ekspozicija Velikost ploskve Število dreves na ploskvi	Preskrbljenost glavnih drevesnih vrst z vodo Oblika humusa Talni tip (ocena)

---

Podatki o sestoji	Podploskve (če obstajajo) Povprečna starost dominantnega sloja
Ostala opazovanja	Glavne drevesne vrste Prirastek (ocena) Zgodovina ploskve Druga bližnja postaja za spremljanje stanja

---

Ministrstvu pristojnemu za gozdarstvo se posreduje vse podatke zbrane ob postavitvi ploskev na obrazcih (glej Prilogo PVG-VIII/15a, Obrazec 1a) in poročila (glej Prilogo PVG-VIII/15a, Obrazec 1b). Pomembne informacije pridobljene času spremljanja stanja, se posredujejo letno na obrazcih 1a in 1b (Priloga PVG-VIII/15a). Ostale informacije posredujemo takoj po prvem ustreznem popisu in jih posodobimo oziroma dopolnimo, ko je to potrebno.

## 2.5 Nadomestitev stalnih opazovalnih ploskev

Stalne opazovalne ploskve morajo biti primerne za dolgotrajno spremljanje stanja. V primeru nepredvidenih dogodkov (npr. uničenje drevja na ploskvi zaradi požara, ujme) se lahko poškodovane ploskve nadomesti. Osnovne informacije o novi ploskvi se skladno z določili te priloge, posreduje ministrstvu pristojnemu za gozdarstvo.